

*
Če smo nameravali hoditi tik ob meji, se je bilo treba prej prijaviti v karavli. Enkrat se je zgodilo, da pred karavlo parkiram avto tik kamnite škarpe, v njej pa zagledam ogromnega rudista. Skočil sem iz avta da ga od bliže pogledam. Kar zaslišim svarilen klic: »Ruke u vis«. Razvodnik je takoj reagiral: »Pa znao sam, da je to neki gušter«. Še sreča, da stražar ni bi sorodnik Johna Wayna. Ta bi najprej streljal in šele potem vprašal po gušterima.

*
Nekatera brezna tam okoli so Kokotu in Reneju služila kot neizčrpen rudnik TNT. Ko pa sta že imela minerske izpite, sta nabavljala razstrelivo in minirala tudi »uradno«. Posadki karavle Orlek to ni bilo všeč in poročnik Mirković

je vsakič zahteval kakšne nove papirje. Kokotu je bilo hitro dovolj, Rene pa je sveženj dovoljenj pridno dopolnjeval. Odnehal je šele, ko je poročnik zahteval dovolju za transport eksploziva van puteva u pograničnom pasu. Zdaj Rene ni več mogel najti naslova, kjer bi mogel dobiti tako dovoljenje.

*
To je bil čas, ko je večina Članov imela vespe, rolerje in podobno. Žan se je z njim pripeljal prav v Sežano. Angleži so imeli Land Roverja, ki ima rezervno kolo kar na havbi. Pokrito je bilo s cerado. Marsikateri član se je rajši vozil na rezervnem kolesu kot zadaj v kesonu. Po enem tednu jamarjenja smo soglasno ugotovili, da je treba napraviti pavzo. Angleži so se odpeljali v Savudrijo, kjer so se naplavali in pobirali morske ježe. Bodeče trofeje so dali v notranjo

okrogolino rezervnega kolesa, pokrili pa z nekakšno ruto. Zvečer se je eden od članov (o imenu zgodovina vljudno molči) rutinsko zavihtel na kolo. Rjovenje je najbrž bilo slišati tudi v Italijo.

*
Z Žanom sva jo mahnila v Piran. Še blizu Valete naju ustavi policija in se začne zgražati nad najino opremo – namreč umazana pajaca, čudni čeladi (kstorci), gojzerji itd. Ker je bilo z dokumenti vse v redu, so naju samo izgnali iz piranske občine, kamor se nisva smela pokazati naslednjih 14 dni. Policaj je v formular Odločbe, ki je že bila natipkana na precej neuglednem papirju formata A5, samo še vstavil najine osebne podatke in datum. Formularje so očitno imeli že pripravljene na zalogo. ■

MOJ SPOMIN NA KANIN

Marjan Juvan - Manč

Poskušaš obnoviti kakšen dogodek iz svojih mladih časov, v oporo pa imaš mogoče le prijatelja tvojih let, kakšno staro fotografijo ali kratek zapis in seveda svoj zapraščen, zasigan in erodiran spomin.

Žares zanimiva je lahko debata v družbi vedno bolj pozabljivih starcev – pardon – veteranov o kakšnem dogodku ali prigodi. Ko načneš temo »A se spomniš, takrat... A veš kako je bilo ... A si bil takrat zraven, ko ... « , moraš biti zelo pozoren na prisotne poslušalce. Žal vedno manj pogosto, pa vendarle, se še najde kdo, ki je bil takrat zraven ali celo

akter in takoj iz ene nastanejo tri, štiri ali celo več bolj ali manj podobnih zgodb. Včasih si zgodbo slišal tolikokrat, da več ne veš ali si bil ti takrat zraven ali ne. Če pa ugotoviš, da ni v družbi nikogar, ki bi lahko bil akter ali sodelujoči v zgodbi ki jo načenjaš, so ti vrata svobodne interpretacije dogodka odprta na stežaj. In takrat se lahko začne nova verzija iste zgodbe.

Pred nekaj leti sem med potjo na Kanin razmišljal o tem, da napišem za GP nekaj dogodkov iz naših časov, ko smo hodili na Kanin. Pa sem se odločil, da najprej napišem zgornji uvod.

Zato vas prosim, da mi oprostite malo avtorske svobode, s katero sem zapolnil nekaj mojih spominskih udornic ali vsaj jam z velikimi vhodi in skoraj že brez dna!

*
Na Kanin sem šel prvič, ko sem bil star 16 let. Spomnim se Primoževega brezna, nočnega neurja in ostrega spora med Tužakom (Matjaž Puc) in Hanzom (Zrnc Janez). Bil sem v zunanji ekipi. Takrat smo v jame hodili še v starem »himalajskem« slogu. Sicer brez vmesnih taborov, vendar z releji na vmesnih policah v breznu, predvsem zato, da se niso zatikali štriki, lojtre in telefonske žice. Akcija se je začela okoli devete ure zjutraj. Vreme nam ni bilo naklonjeno in pozno zvečer se je razdivjala kar močna nevihta. Hanz je štel nalive: »Prvi aperitiv, drugi aperitiv, tretji aperitiv.« Vmes je bilo veliko bliskanja in grmenja. Bili smo premočeni do kože. Začel je pihati severni veter in mrzav nam je zlezal do kosti. Okoli prve ure zjutraj je bilo Hanzu dovolj in je hotel oditi v koč. Ravno takrat so se začeli iz jame vračati prvi »špičaki«. To so bili takrat najbolj izkušeni jamarji. Tužak ga je, z nekaj kletvicami, pozval naj sodeluje pri varovanju – vlečenju – iz jame, on pa se mu je uprl na njegov tipičen način. Iz nožnice je potegnil kar dolg lovski nož (njegova osebna oprema!) in mu grozil, da ga bo porezal. Tužak ga je zaustavil

Valjanje po snegu. Janez Modrijan, Metod Di Batista in Vlado Velikonja, 11. avgust 1965.

in mu grozil z velikim kamnom v roki. Tega prizora, ki ga je v tistem trenutku osvetlil blisk nevihte in podkrepil grom, se ne bi sramoval noben filmski režiser. Končalo se je tako, da je Hanz užaljen obsedel na skali, Tužak, Velikan in jaz pa smo varovali – vlekli – ven vse »špičake« enega za drugim. Seveda smo morali pobrati tudi vso opremo, telefonsko žico, lojtre, štrike itd. (Za nas je bilo takrat nepredstavljivo, da bi pustili jamo opremljeno, kot se to dela danes z vrvmi.) Spomnim se, da se je že danilo, ko smo prišli v kočo Petra Skalarja in spomnim se kupa mokrih oblačil, ki so ležala na kamnitih tleh v veži. Zjutraj – okoli poldneva – pa sta prišla Bingelj (Stane Pirnat), pa mislim da Vili (Jure Kunaver) iz doline. Pričakal ju je neverjeten prizor. Milojka je vse naše cunje razvlekla na sonce po skalah okoli koč. Pravi giganski tabor.

*

Ko smo rekognoscirali pod Laško Planjo, smo na melišču pod Kaninom naleteli na veliko število polrazpadlih usnjenih vojaških čevljev. Povedano nam je bilo, da je tam med vojno padlo ameriško vojaško tovorno letalo. Razen nekaj aluminijastih koščkov drugih ostankov letala nismo našli. Vse večje kose so verjetno pobrali domačini za pokrivanje streh ali za prodajo na odpadu. Bila je huda vročina in zmanjkalo nam je vode. Našli smo jo v ozki škraplji, ki pa je bila pregloboko, da bi jo lahko zajeli. Tako smo Ileta (Ileršič Janez) prijeli za noge in ga na glavo spustili v škrapljo, da je napolnil čutarico. Kljub njegovi suhosti je za nas postajal vedno težji, tako da smo ga komaj zvekli ven na plano. Če bi ga spustili bi lahko tudi utonil v manj kot desetih centimetrih vode!

*

Bil sem na dnu jame I-»nevemkolkže« na globini približno 70 metrov. Nadaljevanje, prepah in ozek potoček je bilo slutiti za ožino (navpična razpoka visoka vsaj dva metra in široka na najširšem delu 30 do 40 centimetrov). S pomočjo Ileta sem se stlačil skozi na višini približno enega metra in prišel v majhno sobico, kjer sem se lahko obrnil. To pa je tudi vse, saj je bilo nadaljevanje podobno kot na začetku. Ker zaradi dimenzij nihče ne bi mogel do mene, se v naslednjo pasažo

nisem več tlačil. Kaj bi takrat dal za Tretjega člana, ki ga poznam danes! Oprema in tehnologija takrat in danes v nobenem pogledu sploh nista primerljivi! Na poti iz stare kočice Petra Skalarja, kjer smo redno prebivali do njenega ognjenega konca, smo šli z vso opremo za dva dni tudi na Goričico. Prespali smo v lovski koči. Markacij in poti je bilo bolj malo. Za orientacijo pa je bilo poskrbljeno z ostanki pušk (železni del puške iz prve svetovne vojne), postavljenih pokonci na vrh kamnitega možica. Takrat smo Viliju, ki je en dan pred nami odšel v dolino, na skrivaj v njegov nahrbtnik skrili tudi vrh granate (približno kilogram in pol mogoče še kaj več). Še celo potem, ko smo ta del granate videli na njegovi delovni mizi kot obtežilnik za papir, ni hotel priznati, da ga je nosil nevede v dolino. Starega vojaškega železja je bilo takrat še v izobilju. Dandanes na Kaninskih podih komaj še najdeš kakšen tulec ali svinčenko.

*

Pri vsaki odpravi na Kanin sta bila najpomembnejša gospodar, ki je skrbel za opremo (lojtre, štrike, kovačijo, karbid, itd.) in ekonom, ki je skrbel za hrano. Problem je bil transportirati vse to do kočice. V vseh letih, ko sem hodil na Kaninske tabore, nam je le dvakrat pomagala tudi vojska. Enkrat so s konji celo prinesli robo do kočice, drugič pa so se konji in vojaki uprli že kmalu za Gozdecem – raztovorili so konje in odšli nazaj v dolino. Vso to skupno robo smo v kočico znosili še isti dan na svojih hrbitih. Ko je bil za hrano zadolžen Ileta, med drugim, po zelo ugodni ceni in gotovo že z davno pretečenim rokom uporabe (takrat takšno označevanje sploh ni bilo v modi) dobil v Emoni zajeten kos (približno tri kilograme) suhega govejega pršuta. Bil je tako trd, da smo ga sekali s sekuro v drvarnici. Dobil si košček, ki ga nisi mogel niti pregrizniti niti pogol-

tniti. Tako smo ga pač počasi žvečili in to je trajalo lahko tudi uro ali dve. Bil je tako slan, da si bil žejen še dva dni. Edina pijača pa je bila voda in kdaj pa kdaj kaj žganega. Za kaj drugega so bile steklenice veliko pretežka embalaža.

*

Modrc (Janez Modrijan) pa je, v namen varčevanja, enkrat nabavil verjetno kar nekaj kilogramov kosmičev za zajtrke. Ker nismo bili pripravljeni jesti vsak dan eno in isto, smo se uprli. Milojka (takrat je bila naša kuharica) nam je na veliko jezo Modrca in naše veselje spekla raje palačinke. Modrc pa je še dva dni potem užaljen sam jedel kosmiče iz velikega lonca. Kaj vse bi jedli in pili takrat, če bi obstajale embalaže, kot jih poznamo danes. Tako pa smo zaradi velike teže trgali tudi papir s konzerv da bi bile lažje! Pločvinka za pivo je pa sploh neprecenljiv dosežek sodobnega sveta. Res škoda in sreča za nas, da je to odkritje zamujalo.

*

Ob slabem vremenu in dolgih večerih pa so po mizah padale karte. Tarok ali poker. Za popestritev smo pri pokru namesto denarja – ki ga seveda nismo imeli – uporabili makarone. Vsak je od Krivčeka (Primož Krivic) iz banke dobil enako število makaronov in igra je stekla. Tudi po več ur ob karbidovki ali sveči. Nekega večera, ko je bilo že skoraj povsem jasno, kdo dobiva in kdo izgublja in je vsak makaron že vsaj desetkrat zamenjal lastnika, pa so se pojavili na mizi sveži čisti makaroni! Krivček je ob sebi na klopi držal »banko« – vrečko z makaroni. Nekaj časa poker ni bila več priljubljena igra.

Kdo ve, koliko zgodb se je na Kaninu še napletlo, koliko se jih še bo in koliko jih je že utonilo v večno pozabo. ■

Marjeta Zajc Horvat - Tačka
in Metod Di Batista na oknu
kočice Petra Skalarja, 1968.
Foto: Janez Modrijan

Na vrhu: Kompletna ekipa odhaja. Od leve proti desni Joško Pirnat - Jozl, Anton Suwa - Sulc, Tomaž Planina, Milojka Modrijan, Metod Di Batista, sin oskrbnika koč, Janez Modrijan - Modrc, Janez Ileršič - Ile, Marjan Juvan - Manč, Primož Krivic - Krivček, Vlado Velikonja - Velikan, Stanko Pirnat - Bingel, Matjaž Puc - Tužak in oskrbnik koč Petra Skalarja. 1966. Levo: Dolgi dostopi. Od leve proti desni Milojka Modrijan, ?, Metod Di Batista, Marjan Juvan - Manč, Janez Modrijan - Modrc. 1966. Zgoraj: Davrin Preisinger, Ičo Košir, Primož Krivic - Krivček, Anton Kranjc - Požigalnik. 1964. Foto: Janez Modrijan